

Джерела з історії дворянського роду Тарновських у Державному архіві Полтавської області

Поміж документів Державного архіву Полтавської області особовий (сімейний, родовий) фонд дворян Тарновських відсутній. У роки Великої Вітчизняної війни більша частина документів, що зберігалася у Полтавському архіві, була втрачена, тому відомості про родину Тарновських досить обмежені.

Нижче йтиме мова про основні джерела архіву, які зберігають інформацію про вищевказаний рід.

Досить цінним джерелом у дослідженні історії дворянських родів є документи дворянських зібрань. Фонд Полтавського губернського дворянського зібрання налічує лише 19 справ за 1875-1916 роки. Губернська родовідна книга відсутня. Зберігся список дворян, внесених до Дворянської родовідної книги Полтавської губернії, виданий Полтавським дворянським депутатським зібранням 1898 року. Цей список складався як довідкове видання для канцелярій повітових маршалків і перевірявся за справами дворянського архіву. До списку були внесені члени дворянських родин, які залишались живими на момент складання списку, хоча у вступі обумовлено, що «в числе внесенных в список окажутся и умершие, о смерти которых в Депутатском собрании не имеется документальных данных»

До нього внесено кілька сімей роду Тарновських, а саме:

під числом 1-26 значаться Тарновські, Михайла Петровича, підпоручика, сини: Іполіт, Віктор, Веніамін, записані до другої частини родовідної книги, літера Д, сторінка 1171, Указ Герольдії про затвердження у дворянстві від 10 грудня 1846 року № 5126. (Ф. 379.-Оп.3.-Спр.1.-Арк. 683);

під числом 27-207 - Тарновські: Семен Якович, син колезького секретаря; Андрій і Василь Петровичі, сини колезького секретаря; Василя Петровича діти: Олександр, Любоб, Григорій, Анатолій; Олександра діти: Петро, Анастасія, Маріанна, Юлія, Софія; Григорія Васильовича діти: Георгій, Софія; Олександр Петрович, син колезького секретаря, його діти: Петро, Микола, Олександр, Марія; Василя Васильовича діти: Василь, Володимир, Марія; Володимира Васильовича син Михайло; Андрія Павловича, поручика, діти: Василь, Дмитро, Варвара, Ганна, Єлизавета; Яків та Михайло Васильовичі, сини надвірного радника. Всі перелічені особи внесені до 1 частини родовідної книги літера Г, сторінка 151, Указ Герольдії про затвердження у дворянстві від 28 лютого 1856 року.

Під тим же числом 27-207 - Авксентій Іванович Тарновський, діти його: Анатолій, Віталій, Євгенія; Віталія Авксентійовича дружина Дарія Пахомівна. Вони занесені до 2 частини родовідної книги, літера Л, сторінка 706, Указ Герольдії про затвердження у дворянстві від 2 січня 1873 року №29. (Ф. 379.-Оп.3.-Спр.1.-Арк. 690);

під числом 66 -261 - Тарновський Григорій Степанович, 3 частина родовідної книги, літера Є, сторінка 753, але Указ Герольдії відсутній, у примітці зазначено, що «представление находится в рассмотрении Герольдии» . (Ф. 379.-Оп.3.-Спр.1.-Арк. 699);

Під числом 90-28а до другої частини родовідної книги внесені Тарновські: Олександр, Василь, Дмитро Андрійовичи, сини поручика, сестра їх Софія; Василя Андрійовича дружина Марія Дмитрівна, діти його: Андрій, Олександр, Анастасія, Марія, Віра; Дмитра Андрійовича дочка Лідія. Літера О, сторінка 985, Указ Герольдії від 18 лютого 1893 року. (Ф.379.-Оп.3.-Спр.1.-Арк.704).

У продовженні вищевказаного списку, що має підзаголовок: «Дворяне сопричисленные и вновь внесенные в Дворянскую книгу Полтавской губернии с 10 апреля 1901 года по 1 июля 1904 года» під числом 690- 207 вказані Тарновські: Надія, Олена, Володимир, діти Михайла Володимировича; Олександр, син Миколи Олександровича, внесені вони в 1 частину родовідної книги, літера Г, сторінка 151, Указ Герольдії від 23 лютого 1856 року, записані по Золотоніському повіту . (Ф. 379.-Оп.3.-Спр.3.-Арк. 99).

Окрім зазначених списків є кілька додатків до них, а саме: «Список потомственных дворян Пирятинского уезда, составлен 28 мая 1901 года». В ньому записані Тарновський Володимир Васильович, колезький секретар, 58 років, мав 715 десятин землі у с. Антонівка Пирятинського повіту, внесений до 2 частини родовідної книги по Указу Герольдії від 7 січня 1857 року, №410 . (Ф. 379.-Оп.3.-Спр.5-А.-Арк. 303).

В архіві зберігаються списки дворян, що мають право участі у дворянських зібраннях, датовані 1913-1916 рр. У цих списках зазначалася кількість землі, що була у власності учасників дворянського зібрання. Так Тарновський Андрій Васильович мав 1916 року в Лохвицькому повіті 183 десятини землі. (Ф. 379.-Оп.3.-Спр.3.-Арк. 3). А Тарновський Володимир Васильович, колезький секретар, 1913 року - 215 десятин, 1916 року - 213 десятин. (Ф. 379.-Оп.3.-Спр.6.-Арк. 25, Спр. 6 .-Арк. 4).

Щодо земельних володінь поміщиків Тарновських, то відомості збереглися у фонді Полтавської межової палати, Лохвицької (Ф.612-Оп.-1-Спр.164,165), Пирятинської (Ф.828. Оп.-1.-Спр. 80,99,240) повітових земуправ. Так, межові книги земельних ділянок поміщиків Тарновських у Лохвицькому повіті, а саме: Олександра Андрійовича, Василя Андрійовича, Дмитра Андрійовича, Авксентія Івановича - зберігаються у фонді Полтавської межової палати . (Ф. 370.-Оп. 2.-Спр.4-22, 115-183, 271.).

За документами Пирятинського духовного правління простежується зв'язок родини Тарновських з Пирятинським та Лохвицьким краєм. На жаль, документи Покровської церкви с. Антонівки збереглися частково. Метричні книги є в наявності лише за 1834, 1835, 1836, 1838, 1841, 1843 рр. Сповідні відомості вищевказаної церкви в наявності з 1787 по 1843 рр., але знову ж таки збереглися не всі роки.

Документи свідчать, що поручик Василь Васильович Тарновський (у сповідних відомостях до 1819 року записаний як капітан, з 1821 року поручик), був на сповіді 1808 року сам.) (Ф. 801.-Оп.1.-Спр.877.-Арк. 1 зв). 1810 року значиться і дружина його Ганна. (Ф. 801.-Оп.1.-Спр.1991.-Арк. 40 зв), у записах 1819 року, окрім дружини ,вказані діти: Василь -9 років, Марія -7 років, Ганна -6 років, Євфімія (в деяких записах Емілія) -2 роки. (Ф. 801.-Оп. 2.-Спр. 254.-Арк. 21).

У записах 1824 року значаться, окрім батьків, діти: Василь -14 років, Марія- 12 років, Ганна -11 років, Євфімія -9 років, Микола -8 років, Надія -4 роки. (Ф. 801.-Оп.1.-Спр.2600.-Арк.20 зв., 21).1826 року записані нові члени родини: Михайло -3роки, Яків -2 роки.(Ф.801.-Оп.1.-Спр.2728.-Арк 2). 1833 року сповідалася вдова Ганна Федосіївна Тарновська та її діти: Василь- 22 роки, Ганна -19 років, Емілія -17,Надія -15 , Михайло -10, Яків -8 , Ульяна - 4 роки. (Ф.801.-Оп.2. -Спр.386).

1838 року записані померлого поручика Василя Тарновського спадкоємці: Микола - 19 років та Надія -16 років. (Ф.801.-Оп.1.-Спр. 3861.-Арк. 1 зворот). Окремий запис щодо поміщика колезького секретаря Василя Васильовича Тарновського 28 років,який був на сповіді з дружиною Людмилою Володимирівною, 22 роки, та однорічним сином Василем.(Ф.801.-Оп.1.-Спр.3861.-Арк.3).

1841 року склад родини Тарновських: Василь Васильович, дружина Людмила Володимирівна, діти їх: Василь- 4 роки, Марія -2 роки, Володимир-1 рік. (Ф.801. -Оп.2. -Спр.503. - Арк.2 зв.). Записи закінчуються 1843 роком ,склад сім'ї не змінився.(Ф.801.-Оп.1. -Спр.4468. - Арк. 3 зв.).

Як відомо, Степан Васильович Тарновський 12 листопада 1712 року отримав гетьманський універсал на с. Білоцерківці Пирятинської сотні. В архіві збереглися сповідні відомості Святоведеновської церкви с. Білоцерківці Пирятинського духовного правління за 1766-1803 роки, але Тарновські значаться лише за 1777,1778, 1783,1784,1793 роки. Так у 1777,1778 роках були на сповіді: генеральний бунчужний Яків Стефанович Тарновський, дружина його Олена Василівна, діти їх: Василь Якович, Стефан Якович, дружина останнього Параска Андріївна. (Ф.801. -Оп.1.-Спр.538. -Арк. 57 зв. —Спр.572.-Арк.1 зв.).

1783, 1784 у розписі значаться : ротмістр Стефан Якович Тарновський та його дружина Параска Андріївна, діти не записані;1787 року - колезький асесор Стефан Якович Тарновський та його дружина Параска Андріївна, діти не записані.(Ф.801. -Оп1.-Спр.783.-Арк, 26 зв.; -Спр.810.-Арк. 32 зв.; -Спр.889.-Арк.1 зв.).

Особливість розпису за 1793 рік полягає в тому, що до нього внесений трирічний (?) Григорій Тарновський, його мати Параска Андріївна та вітчим Григорій Почека не значаться. (Ф.801.-Оп.1.-Спр.1128.-Арк.57). Метричні книги зазначеної церкви у держархіві відсутні, тому перевірити правдивість цього запису за документами архіву неможливо.

Відомості щодо окремих представників родини Тарновських розпорошені і в інших фондах архіву. У справах Канцелярії Полтавського цивільного губернатора значиться Авксентій Іванович Тарновський: «избран Полтавским губернским собранием 6 июля 1855 года во 2-й Малороссийский казачий полк, утвержден высочайшим приказом 15 августа 1855 года, сложившим полномочия 5 августа 1856 года». (Ф.-83.- Оп. 4.-Спр. 229. - Арк.10 зв.).

Про зв'язки полтавської меценатки, збирачки старожитностей К.М. Скаржинської з В.В.Тарновським засвідчують документи фонду Скаржинської. (ф.222). У Василя Васильовича Катерина Миколаївна придбала окремі експонати, документи з історії Полтавського краю для своєї колекції. В.В.Тарновський запрошував її оглянути його зібрання. (Ф.222. - Оп.1.-Спр.129).

Підводячи підсумки огляду джерел архіву з історії родини Тарновських, слід відмітити, що вони розпорошені по різних фондах, стосуються лише деяких осіб, але дають можливість уточнити, підтвердити окремі відомості з історії славної родини дворян Тарновських.